

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

SCENARIUSZE ZAJĘĆ WARSZTATOWYCH Z INTEGRACJI

Przedstawiony poniżej scenariusz warsztatów integracyjnych przeznaczony jest dla klas I gimnazjum. Doświadczenia wielu lat prowadzenia przeze mnie tych warsztatów wskazują, że po kilku tygodniach nauki w klasie pierwszej gimnazjum nie wszyscy uczniowie znają imiona całej klasy. Warsztaty są okazją do wzajemnego poznania się, przełamania barier. Wspólne zabawy pokazują uczestnikom, że w klasie może panować przyjazna atmosfera, a oni potrafią współdziałać. Zajęcia integracyjne oprócz tego, że pełnią funkcje stosownie do swej nazwy, są czasem wspólną rozrywką dla klasy, co zapewnia realizację ważnych potrzeb rozwojowych. Należy pamiętać, że potrzeba zabawy w wieku 13 lat jest ciągle jeszcze duża, natomiast formy tej zabawy realizowane przez młodzież coraz bardziej ograniczone, wiodącą rolę spełnia tu komputer i komunikatory.

Warsztaty są także sprzyjającą okolicznością dla wychowawcy, szczególnie tego, który ma mało godzin dydaktycznych w swojej klasie. Pozwalają przyjrzeć się, w jaki sposób funkcjonują uczniowie w okolicznościach innych, niż zajęcia lekcyjne, nawiązać innego rodzaju kontakt, co procentuje w pracy wychowawczej. Zajęcia integracyjne realizowane są w celu budowania zespołu, ale także powinny poprzedzać realizowanie innych zajęć np. dotyczących rozwiązywania konfliktów, stresu, poczucia własnej wartości, ponieważ znoszą napięcia, wpływają na wzrost osobistego zaangażowania uczniów i wzrost efektów tych zajęć.

Poniższy scenariusz przeznaczony jest do realizacji podczas ośmiu godzin zajęć lekcyjnych (cztery spotkania po dziewięćdziesiąt minut).

Opracowała: mgr Małgorzata Szumska

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

SCENARIUSZ ZAJĘĆ I

TEMAT ZAJĘĆ: **POZNAJEMY SIĘ**

CELE KSZTAŁCENIA

- wzajemne poznanie się uczestników,
- autoprezentacja,
- ustalenie zasad funkcjonowania w grupie,
- integracja grupy.

CELE WYCHOWAWCZE

- **METODY NAUCZANIA:** warsztaty
- **ŚRODKI DYDAKTYCZNE:** Karta pracy „Autografy” (1) Karta pracy „Kontur” (2)

PRZEBIEG ZAJĘĆ

WSTĘP

Prowadzący przedstawia:

- cel spotkania - zajęcia są okazją do wspólnej zabawy i poznania innych osób w grupie,
- formę spotkania – podczas zajęć uczestnicy będą wykonywać ćwiczenia indywidualne, w parach, w małych grupach, całą klasą,

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- podstawowe zasady – uczniowie uczestniczą w zajęciach w zgodzie z sobą, mają prawo do niebrania udziału w ćwiczeniu z poszanowaniem prawa do uczestniczenia innych w zajęciach.

MOJE IMIĘ

Grupa zajmuje miejsca siedzące w kręgu. Każdy uczestnik podaje własne imię.

Czas: około 3 min.

PIERWSZA LITERA IMIENIA

Uczestnicy podają swoje imię oraz zawód i miasto lub państwo rozpoczynające się na pierwszą literę imienia. Np. „Jestem Karol – kominiarz z Katowic”. W razie braku pomysłu inni uczestnicy służą pomocą.

Czas: około 5 min.

ŁAŃCUCH IMION

Każdy uczestnik podaje imiona pozostałych siedzących w kręgu przed nim, na końcu własne imię. Ponieważ przy 25 uczestnikach w grupie ćwiczenie byłoby zbyt monotonne, jego modyfikacją jest powtarzanie imion części grupy.

AUTOGRAFY

Pomoce: KARTA PRACY „AUTOGRAFY” (1).

Uczestnicy wypełniają kartę pracy, zbierając pod każdym zdaniem podpisy osób, które utożsamiają się z danym stwierdzeniem. Celem jest nawiązanie przez nich krótkiego kontaktu z jak największą liczbą osób w klasie.

Omówienie:

Przy którym pytaniu zebraliście najwięcej podpisów?

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Przy którym pytaniu było trudno uzyskać czyjś podpis?

Czas: około 15 min.

GORĄCE KRZESŁA

Uczestnicy siadają na krzesłach rozstawionych w kręgu. Krzesel jest o jedno mniej, niż uczestników. Osoba stojąca pośrodku mówi: „Kto tak jak ja...ma na sobie zieloną koszulkę”, „...lubi jeździć na rowerze”, „...lubi grać w piłkę”. Wówczas wszyscy, których to dotyczy wstają i zajmują miejsce na innym krześle. Nie powinno to być miejsce bezpośrednio obok. Osoba, dla której zabrakło krzesła, znowu staje pośrodku i mówi: „Kto tak jak ja...”

Czas: około 10 min.

KONTUR

Pomoce: KARTA PRACY „KONTUR” (2).

I. Na konturze postaci ludzkiej każdy uczestnik dorysowuje to, co uważa za charakterystyczne dla siebie samego. Prosimy o uwzględnienie własnych cech, np. szczególne zaznaczenie uszu, jeśli potrafi uważnie słuchać, języka, jeśli jest dowcipny lub gadatliwy, serca – jeśli jest empatyczny i współczujący. Ponadto uczestnicy rysują symbole własnych zainteresowań, upodobań muzycznych, sportowych, sposobu spędzania wolnego czasu oraz podają dowolne inne informacje o sobie. Celem jest przedstawienie siebie grupie poprzez rysunek.

Czas: około 15 minut.

II. Uczestnicy przedstawiają swoje rysunki grupie i omawiają znaczenie znajdujących się na nich symboli. Rozpoczyna osoba chętna, która po omówieniu swojej pracy wskazuje kierunek dalszej zabawy. Niekiedy zdarza się, że uczestnik nie chce prezentować swojego rysunku, wówczas możemy raz zachęcić do tego, ale nie nakłaniać. W takiej sytuacji pytamy, czy jest gotowy podać swoje cechy z rysunku, być może chociaż jedną wybraną.

Czas: około 40 min.

POŻEGNANIE W KRĘGU

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

SCENARIUSZ ZAJĘĆ II

TEMAT ZAJĘĆ: **TWORZYMYS GRUPĘ**

CELE KSZTAŁCENIA

- tworzenie klimatu bezpieczeństwa, zaufania w grupie,
- budowanie więzi między członkami grupy.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE

- przedmiot do podawania, np. gumowa kostka
- papier, długopisy
- karta pracy „Zdanie niedokończone” (3),
- pudełko
- duży brystol, marker

• **METODY NAUCZANIA:** warsztaty

PRZEBIEG ZAJĘĆ

PODAJ DALEJ

Pomoce: Przedmiot do podawania, np. gumowa kostka, maskotka.

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Uczestnicy stają w kręgu. Prowadzący podaje przedmiot, który uczestnicy przekazują sobie w kolejnych rundach tak, jakby ten przedmiot:

- parzył w ręce,
- rozciągał się jak guma,
- ważył 100 kg,
- zrobiony był ze skorupki jaj,
- był delikatny i ulotny jak motyl.

Prowadzący zmienia polecenia po każdej rundce, biorąc pod uwagę sugestie uczestników.

Czas: około 5 min.

„PRZEDSTAWIAM WAM....”

Pomoce: kartki do notatek dla uczestników, długopisy.

- I. Prosimy uczestników o dobranie się w pary z osobą, którą słabo znają w tej grupie i podzielenie się na osobę A i osobę B. W pierwszej części osoba A przeprowadza przez 7 minut wywiad z osobą B. Można posiłkować się informacjami z ćwiczenia „Kontur”, dopytując np. o rodzaj ulubionej muzyki. Warto, aby prowadzący wywiad robił notatki, co ułatwi mu przedstawienie swojego rozmówcy na forum. Podając instrukcję zwracamy uwagę, że podczas rozmowy uczestnicy mogą ujawnić różne informacje o sobie i może nie chcieliby, aby wszystkie były przedstawione na forum. Zachęcamy, aby para dokonała ustaleń na ten temat. Po 7 minutach prowadzący daje sygnał do zamiany w parach – osoba B przeprowadza wywiad z osobą A.

Czas: około 15 min.

- II. Po zakończeniu rozmów każdy uczestnik przedstawia swojego partnera z ćwiczenia na forum.

Czas: około 30 min.

- III. Omówienie:

Co było dla was łatwiejsze – mówienie o innych czy słuchanie o sobie?

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Czy informacje przedstawione przez prowadzących wywiad zgadzały się z tym, co im przekazaliście?

Czy chcielibyście coś dodać do informacji o sobie?

Czas: około 5 min.

NASZE OCZEKIWANIA

Pomoce: KARTA PRACY „ZDANIE NIEDOKOŃCZONE”, pudełko.

- I. Ćwiczenie służy ujawnieniu osobistych potrzeb uczniów w stosunku do klasy oraz określeniu warunków zapewniających poczucie bezpieczeństwa. Karta pracy zawiera zdanie niedokończone „W tej grupie czułbym/czułabym się bezpiecznie wtedy gdy...”. Jest to zadanie anonimowe, prosimy uczestników, aby zapewnili sobie nawzajem warunki tej anonimowości poprzez rozejście się po pomieszczeniu, nie zaglądanie do kart innych osób. Zadaniem uczestników jest dokończenie rozpoczętego zdania, odpowiadając w nim na pytanie, jakie warunki powinny być w klasie, aby uczniowie czuli się bezpiecznie, aby chętnie przychodzili do szkoły, aby czas spędzany wspólnie był dla nich przyjemny. Jeżeli uważają, że w tej klasie jest dobrze, niech napiszą o tym, określając jednocześnie, dzięki czemu czują się dobrze. Po uzupełnieniu kart uczestnicy składają je i wrzucają do pudełka.
- II. Osoba prowadząca odczytuje głośno treść kartek, pomijając ewentualne informacje personalne czy nieadekwatne (co się zdarza), tłumacząc krótko, z jakiego powodu podejmuje taką decyzję. Informacje z kartek są spisywane na plakacie pt. „ Nasze oczekiwania dotyczące poczucia bezpieczeństwa”. Plakat składa się z dwóch części. Pierwsza nosi tytuł „ W tej grupie czułbym/czułabym się bezpiecznie wtedy gdy...”, druga „W tej klasie czuję się bezpiecznie, ponieważ...”

III. Omówienie:

Co szczególnie zwróciło waszą uwagę w tym ćwiczeniu?

Która informacja była dla was zaskoczeniem?

Które informacje uważacie za najważniejsze?

Zwracamy uwagę, że nie wszystkie osoby w klasie czują się w niej tak samo. Na ogół jest w klasie grupa, która nie potrzebuje dodatkowych warunków dla własnego komfortu, ale są też

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

osoby, które nie czują się tak dobrze. Informacje z ćwiczenia to niejako „list od klasy i do klasy”.

Czas całego ćwiczenia: około 30 min.

POŻEGNANIE W KRĘGU

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III

TEMAT ZAJĘĆ: **NASZA GRUPA DZIAŁA WSPÓLNIE**

CELE KSZTAŁCENIA

- dalsza integracja zespołu,
- motywowanie do współpracy grupowej.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE

- arkusze papieru A 3, A 4,
- kredki, pisaki, pastele olejne, markery
- plakat z poprzednich zajęć „ Nasze oczekiwania dotyczące poczucia bezpieczeństwa”
- pacynki, maskotki, chusty itp.

- **METODY NAUCZANIA:** warsztaty

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

PRZEBIEG ZAJĘĆ

DRZEWO

I. Uczestnicy losowo tworzą grupy przez odliczanie do pięciu.

Każda grupa otrzymuje arkusz A-3, kredki, pisaki, pastele olejne, markery.

Zadaniem grupy jest namalować drzewo z wyraźnym podziałem na pień i koronę, zawierającą tyle gałęzi, ile jest osób w grupie. Uczestnicy pracują w grupach, poszukując podobieństw między sobą (cechy, zainteresowania, młodzież często uwzględnia szczegóły ubioru, wyglądu), wpisują je na pniu drzewa. Następnie podpisują gałęzie własnymi imionami, jednocześnie określając różnice między nimi a innymi osobami w grupie, czyli cechy indywidualne odróżniające ich od innych.

Czas: około 20 min.

II. Prezentacja

Uczestnicy prezentują prace na forum, przypominając, kto był w grupie, omawiając cechy wspólne i indywidualne.

Czas: około 15 min.

NASZA GRUPA – NASZA KLASA

I. Uczestnicy dzielą się losowo na kilkusobowe grupy.

Wieszamy plakat z poprzednich zajęć „Nasze oczekiwania dotyczące poczucia bezpieczeństwa”. Każda grupa zastanawia się, co można zrobić dla klasy, aby wszyscy jak najlepiej czuli się w niej i wyraża swój pomysł w dowolnej formie artystycznej – może być to plakat, wiersz, piosenka, mała inscenizacja, w której można wykorzystać maskotki, pacynki itp.

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Czas: około 25 min.

II. Prezentacja.

Czas: około 20 min.

PODSUMOWANIE CYKLU TRZECH LEKCJI INTEGRACYJNYCH

Które ćwiczenia i zabawy najbardziej się wam podobały? (przypominamy zrealizowane ćwiczenia i zabawy)

Czy dowiedzieliście się nowych informacji o osobach z klasy? Które z nich były dla was najciekawsze, najbardziej zaskakujące?

Co uważacie za największą korzyść z tych zajęć dla was osobiście?

Co jest największą korzyścią z tych zajęć dla was jako dla klasy?

SCENARIUSZ ZAJĘĆ IV

TEMAT ZAJĘĆ: **NASZE SPOTKANIA - EKSPRESJA I KOMUNIKACJA**

CELE KSZTAŁCENIA

- Podniesienie poziomu wiedzy na temat komunikacji poprzez zbieranie obserwacji i wymianę doświadczeń własnych,
- Wzrost świadomości przebiegu procesów komunikacji niewerbalnej,
- Uwrażliwienie na odbiór komunikatów niewerbalnych,
- Ćwiczenie współpracy grupowej.

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

ŚRODKI DYDAKTYCZNE

- Arkusz z rysunkiem kwadratów (4)

- **METODY NAUCZANIA:** warsztaty

PRZEBIEG ZAJĘĆ

WPROWADZENIE

- dzisiejsze zajęcia będą dotyczyły komunikacji międzyludzkiej,
- będziemy wykonywać zarówno ćwiczenia bez użycia słów, wymagające gestów, używania mimiki, jak i ćwiczenia, podczas których będziecie rozmawiać ze sobą,
- celem zajęć jest zebranie przez was obserwacji dotyczących komunikowania się.

CZŁOWIEK POŚRODKU KOŁA

Prosimy ochotnika, który chciałby pomóc w rozruszaniu grupy. Staje w środku kręgu tworzonego przez grupę. Umownie otrzymuje na czas ćwiczenia „magiczną władzę nad grupą”. Wykonuje gesty, odgłosy lub słowa, które grupa naśladuje. Kolejne 2- 3 osoby prowadzą ćwiczenie.

Omówienie:

Dzięki czemu mogliście zrealizować zadanie i naśladować prowadzącego ćwiczenie?

W omówieniu wskazujemy, że pewnych celów w komunikacji nie można osiągnąć bez kontaktu wzrokowego.

Czas: około 10 min.

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WIEŻA

Uczestnicy tworzą losowo dobrane grupy. W kilkusobowych zespołach budują wieżę z papieru i taśmy klejącej. Przed zadaniem ani w trakcie wykonywania zadania nie wolno im ze sobą rozmawiać.

Czas: około 10 min.

Omówienie:

- Czy zadanie było trudne do zrealizowania?
- W jaki sposób porozumiewaliście się ze sobą w trakcie pracy?
- Jak możliwość rozmawiania mogłaby wpłynąć na waszą pracę?

Czas: około 5 min.

ZASZYFROWANA WIADOMOŚĆ

Zapraszamy osobę chętną.

Instrukcja:

„Stań przed grupą i przekaz wiadomość lub opowiedz o czymś ważnym posługując się językiem gucio- gucio. Istnieje w nim tylko jedno słowo „gucio”. Możesz posługiwać się gestami, mimiką, zmieniać ton głosu”.

Zachęcamy kolejno 2-3- osoby do wykonania tego ćwiczenia.

Omówienie:

Do chętnego:

- Jak czułeś się posługując językiem gucio- gucio?
- Jak uważasz, na ile grupa zrozumiała, co chciałeś przekazać?

Do grupy:

- Jak sądzicie, co nadawca próbował wam przekazać?
- Co zrozumieliście z informacji od nadawcy?

Do wszystkich:

- Jakie uczucia wywołuje sytuacja komunikowania się bez użycia słów?
- Jakie uczucia wywołuje sytuacja, gdy nie jesteśmy dobrze zrozumiani?
- Jak się czujemy, gdy doświadczamy, że inne osoby dobrze nas zrozumiały?

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Czas: około 15 min.

FAJNA SPRAWA

Ćwiczenie ukazuje rolę głosu jako komunikatu niewerbalnego.

Prosimy trzech uczestników. Każdy z nich mówi komunikat „Fajna sprawa” innym tonem - z inną intencją, np. jeden sugeruje zadowolenie, drugi np. ironię.

Kolejnych trzech uczestników na tej samej zasadzie posługuje się komunikatem „Ale jestem z tego zadowolony”, następnie uczestnicy mówią „Piękna dzisiaj pogoda”.

Omówienie:

- Jak został odebrana informacja, co nadawcy próbowali przekazać?
- Co zdecydowało o odbiorze – czy były to wypowiedziane słowa i ich treść?

W omówieniu podać informację, że komunikaty pozawerbalne i pozawerbalne – ton głosu, mina, mowa ciała w dużej mierze decydują o odbiorze i interpretacji wypowiedzi. Około 65 % informacji przekazywanych jest niewerbalnie, 28 % pozawerbalnie, 7 % werbalnie.

Czas: około 10 min.

ROZMOWA

Ukazanie wspierającej roli komunikatów niewerbalnych w komunikacji werbalnej.

Uczestnicy losowo dobierają się w pary z osobami, z którymi mniej znają się w tej klasie. Przeprowadzają 4- minutową rozmowę w parach (np. o szkole), podczas gdy siedzą odwrócenii do siebie plecami.

Omówienie:

- Na ile dobrze rozmawiało się wam, gdy nie mogliście na siebie patrzeć?
- Jak kontakt wzrokowy wpływa na komunikację?
- Jakie są efekty komunikacji bez kontaktu wzrokowego?
- W jakich sytuacjach kontakt **wzrokowy utrudnia, a w jakich ułatwia komunikację i dlaczego?**

Czas: około 10 minut.

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

KOMUNIKACJA JEDNO – I DWUSTRONNA

Grupa odtwarza układ kwadratów na podstawie komunikatów jedno- i dwustronnych.

- I. Jeden uczestnik stoi przed grupą odwrócony do niej plecami w celu zapewnienia warunków komunikacji jednokierunkowej. Jego zadaniem jest opisanie grupie układu kwadratów (Arkusz z rysunkiem kwadratów 4), natomiast każdy uczestnik grupy ma za zadanie indywidualnie odtworzyć opisywany układ na papierze. Grupa nie może dopytywać ani w żaden inny sposób komunikować się z opisyującym, z wyjątkiem prośby o powtórzenie.
- II. Ten sam uczestnik stoi twarzą do klasy, opisuje układ kwadratów (Arkusz z rysunkiem kwadratów 5), uczestnicy grupy odtwarzają układ na swoich kartkach. Tym razem mogą zadawać pytania opisyjącemu. Zarówno w I, jak i w II części osoba opisująca rysunek nie może udzielać podpowiedzi poprzez np. rysowanie w powietrzu.
- III. Porównujemy obie wersje z oryginalną.
- IV. Omówienie.
 - Która wersja bardziej przypomina oryginał?
 - Która część zadania była łatwiejsza do wykonania?
 - I część ćwiczenia można określić mianem komunikacji jednokierunkowej. Dlaczego?
 - II część opierała się na komunikacji dwukierunkowej. Jakie są jej cechy?
 - Który rodzaj komunikacji przyniósł lepsze rezultaty i dlaczego?
 - Co na podstawie tego ćwiczenia można powiedzieć o komunikacji?

Czas: około 20 min.

PODSUMOWANIE

- Które ćwiczenie najbardziej wam się podobało?
- Które ćwiczenie było trudne? Co w nim stanowiło trudność?
- Co z dzisiejszych zajęć szczególnie zapamiętaliście?
- Czego dowiedzieliście się dzisiaj o komunikacji?
- Co z dzisiejszych zajęć wynika dla naszej klasy?

„Dobrze przygotowany nauczyciel przyszłością oświaty” projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

BIBLIOGRAFIA

„Jak żyć z ludźmi. Program profilaktyczny dla młodzieży”. Ministerstwo Edukacji Narodowej, 1997

Portmann R. „Gry i zabawy przeciwko agresji”. Wydawnictwo Jedność, Kielce 1999

Vopel K. Poradnik dla prowadzących grupy. Wydawnictwo Jedność, Kielce 1999

Vopel K. Zabawy interakcyjne, część II i część VI. Wydawnictwo Jedność, Kielce 1999